

การพัฒนาศักยภาพนักกีฬาอิงธนูปิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ

พรณิภา สระทองแมว

สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Corresponding author: phannipha.sra@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาอิงธนูปิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักกีฬา ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน ประกอบด้วยนักกีฬาอิงธนูปิการทีมชาติไทย 9 คน ผู้ฝึกสอน 5 คน และผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6 คน คัดเลือกแบบเจาะจงและแบบลูกโซ่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาตามประเด็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ สวัสดิการ อุปกรณ์ บุคลากร และสถานที่ฝึกซ้อมที่ไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง รวมถึงการขาดแผนพัฒนาระยะยาว 2) ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความมุ่งมั่น แรงจูงใจ และความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ระบบการฝึกซ้อมที่ได้มาตรฐาน อุปกรณ์และเทคโนโลยี ผู้ฝึกสอน วิทยาศาสตร์การกีฬา และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 3) แนวทางการพัฒนาควรเป็นแบบบูรณาการและยึดนักกีฬาเป็นศูนย์กลาง โดยส่งเสริมการบริหารจัดการ การฝึกซ้อม บุคลากร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา และความพร้อมทางจิตใจอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับนักกีฬาอิงธนูปิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศทางการกีฬายั่งยืน

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพ, นักกีฬาอิงธนูปิการ, นักกีฬาทีมชาติไทย, ความเป็นเลิศทางการกีฬา

Developing the Potential of the Thai National Archery Team for the Disabled to Achieve Excellence

Phannipha Srathongmaew

Public Policy and Management Program, Kasem Bundit University

Corresponding author: phannipha.sra@gmail.com

Abstract

This study aimed to: 1) investigate the problems and barriers to developing the potential of Thai national para-archers toward sporting excellence; 2) examine the factors contributing to their success; and 3) propose guidelines for athlete development. A qualitative case study design was employed. The key informants comprised 20 participants: nine Thai national para-archers, five coaches, and six executives or representatives of relevant organizations. They were selected using purposive and snowball sampling. Data were collected through focus group discussions, semi-structured in-depth interviews, and documentary analysis, and were analyzed using thematic content analysis.

The findings revealed that: 1) the major problems and barriers included insufficient and inconsistent support in terms of funding, welfare, equipment, personnel, and training facilities, as well as a lack of long-term development planning; 2) the factors contributing to success comprised internal factors, including attitudes, commitment, motivation, and physical and psychological readiness, and external factors, including standardized training systems, appropriate equipment and technology, qualified coaches, the application of sports science, and support from relevant organizations; and 3) athlete development should adopt an integrated and athlete-centered approach by systematically strengthening management, training, personnel development, sports science and technology, and psychological readiness. These approaches are essential for advancing Thai national para-archers toward sustainable sporting excellence.

Keywords: Potential Development, Para-Archers, Thai National Athletes, Sporting Excellence

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์เพื่อการก้าวสู่ความเป็นผู้ชนะ และผู้สร้างสถิติโลกขึ้นใหม่นั้น ไม่ใช่เรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้น แต่เกิดขึ้นมานานแล้ว โดยผลการศึกษาและค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์การกีฬา 2 ด้าน ประกอบด้วย ศึกษาปรากฏการณ์หรือปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความสามารถและการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจ ในขณะที่อีกด้านหนึ่งคือการศึกษารูปแบบวิธีการฝึกซ้อมที่มีผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่อระบบการทำงานของร่างกาย การกีฬาถูกกำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (เจริญ กระบวนรัตน์, 2567) และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566–2570) โดยมุ่งเป้าหมายนักกีฬาที่มีความสามารถด้วยการใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา การวิจัยและนวัตกรรมด้านการกีฬา การจัดการความรู้ รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อนำมาใช้ส่งเสริมสนับสนุนกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2567)

ตามแผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2565–2570) Strategic Objective คือ การบริหารจัดการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ มุ่งเน้นการพัฒนานักกีฬาเป็นเลิศตั้งแต่ระดับท้องถิ่น โดยการส่งเสริมและพัฒนาทักษะระยะยาว เพื่อสรรหาคัดเลือกเข้าสู่ระบบการเตรียมนักกีฬาระดับนานาชาติที่มีศักยภาพ รวมทั้งการผลักดันให้สมาคมกีฬาแห่งประเทศไทย และสมาคมกีฬาแห่งจังหวัด มีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้นักกีฬาประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการนำองค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาไปใช้ในการพัฒนานักกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรการกีฬาให้มีศักยภาพ และการยกระดับการบริหารศูนย์ฝึกกีฬาและสนามกีฬาให้ได้มาตรฐานครบวงจร การพัฒนาระบบ การเก็บตัวฝึกซ้อม การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการกีฬาเพื่อให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จ ในการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ ได้กำหนดเป้าหมายกีฬาคนพิการเพื่อความเป็นเลิศไว้ที่อันดับ 1 ของอาเซียนพาราเกมส์ และอันดับ 1 ใน 7 อันดับแรก ของเอเชีย โดยจะต้องขึ้นสู่อันดับที่ 1 ใน 6 ของการแข่งขันเอเชียนพาราเกมส์ ครั้งที่ 5 ณ ประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2569 (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2567)

กีฬายิงธนูคนพิการเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมในโปรแกรมการแข่งขันพาราลิมปิกตั้งแต่ครั้งแรกที่จัดขึ้นในปี 2503 และมีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์ของขบวนการพาราลิมปิก โดย Dr. Ludwig Gutmann ได้นำกีฬายิงธนูมาใช้เป็นกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายที่โรงพยาบาล Stoke Mandeville ในอังกฤษ ไม่มีกีฬาชนิดใดที่มีส่วนสำคัญในประวัติศาสตร์ของพาราลิมปิกมากไปกว่ายิงธนูอีกแล้ว เพราะนี่คือกีฬาที่ถูกเลือกนำมาฟื้นฟูและบำบัดผู้พิการในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก่อนต่อยอดพัฒนาจนมาเป็นการแข่งขันระดับนานาชาติอย่างในปัจจุบัน จากสถิติการแข่งขันกีฬาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่านักกีฬาคนพิการจากต่างประเทศพัฒนาตนเองขึ้นอย่างก้าวกระโดด จึงทำให้เห็นถึงพัฒนาการของนักกีฬายิงธนูคนพิการจากชาติต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะนักกีฬายิงธนูคนพิการจากทวีปเอเชีย แม้กีฬาไทยจะมีขีดความสามารถไม่แพ้นักกีฬาระดับโลก แต่ในขณะเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับจาก

การประเมินผลงานของนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย พบว่ามีผลงานด้านความเป็นเลิศทางกีฬาในการแข่งขันในระดับเอเซียน้อยกว่าชาติต่าง ๆ จนเป็นที่น่าห่วงในหลายมิติ ทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ทำให้ในอนาคตทางผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องนำเรื่องนี้มาทบทวนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาคคนพิการทีมชาติไทยให้เข้มข้นมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับมหกรรมกีฬาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการบูรณาการทั้งด้านบุคลากรด้านการกีฬา โครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการฝึก และการแข่งขัน อุปกรณ์การกีฬา และองค์ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และเทคโนโลยีการกีฬา ตลอดจนการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ และเอกชน ชมรม สมาคมกีฬา เป็นต้น โดยมุ่งบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและพัฒนาศักยภาพนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย ตลอดจนเสนอแนะแนวทางเพื่อพัฒนากีฬายิงธนูคนพิการของชาติไทยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยใช้ “นักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ โดยมีปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลายประการที่จะต้องคำนึงถึง ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาภายในและภายนอกต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาคคนพิการทีมชาติไทย สู่ความเป็นเลิศให้ประสบความสำเร็จ จึงเป็นที่มาของงานศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาศักยภาพนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย สู่ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับมหกรรมกีฬาที่จะเกิดขึ้นในระดับเอเซีย เอเซีย พาราลิมปิกเกมส์ และรายการชิงแชมป์โลก จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ตามแผนวิสาหกิจการกีฬาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง ครอบครัว และทีมกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกีฬาคคนพิการได้นำแนวทางในการพัฒนานักกีฬาคคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างความสมัคสมานสามัคคี และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่ประเทศชาติ ต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่ายังขาดงานวิจัยเชิงลึกที่มุ่งวิเคราะห์ การพัฒนาศักยภาพแบบบูรณาการ (Integrated Capacity Building) การพัฒนาศักยภาพนักกีฬายิงธนูคนพิการสู่ความเป็นเลิศนั้น มิใช่เพียงแค่กระบวนการฝึกซ้อม หากแต่เป็นกลยุทธ์เชิงระบบที่ครอบคลุมตั้งแต่รากฐานของการจัดการกีฬา การส่งเสริมศักยภาพบุคคล การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุน ไปจนถึงการวางแผนอย่างยั่งยืนในระดับนโยบาย การบูรณาการกลยุทธ์เหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวมจะนำพานักกีฬาคคนพิการไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนและมีคุณค่าในระดับประเทศและระดับสากล

งานวิจัยส่วนใหญ่ในอดีตเน้นเฉพาะผลลัพธ์เชิงเทคนิคหรือด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ผลของการฝึกสมาธิ และสติร่วมกับข้อมูลป้อนกลับทางสมอง ที่มีต่อสภาวะ ไหล่สั่น การมีสติ และความแม่นยำในการยิงธนูของนักกีฬายิงธนูคนพิการ แต่ยังขาดการบูรณาการแนวคิดเชิงระบบที่ครอบคลุม ทั้งด้านการบริหาร กลยุทธ์องค์กร (Strategic Management) การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) และการออกแบบเชิง

นโยบาย (Policy Design) ที่สามารถเชื่อมโยงเป้าหมายความยั่งยืนเข้ากับการดำเนินธุรกิจจริงในบริบทของประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

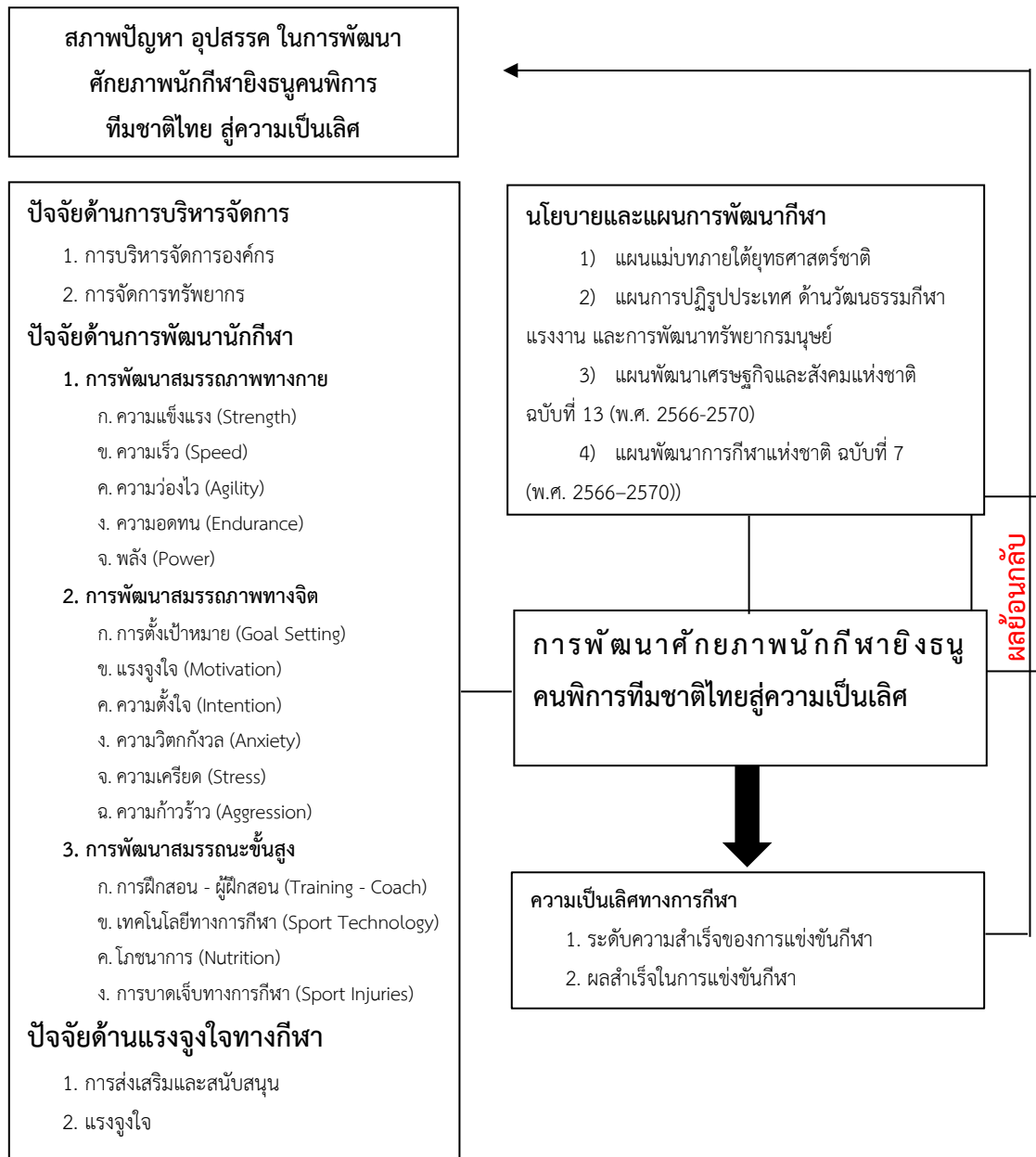
ดังนั้น บทความวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์และเสนอแนวทางกลยุทธ์การจัดการเชิงนโยบายสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทย ตลอดจนเสนอแนวทางเพื่อพัฒนากีฬาเยาวชนคนพิการของชาติไทยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยใช้นักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทย เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ โดยมีปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลายประการที่จะต้องคำนึงถึง ปัญหาด้านงบประมาณ และปัญหาภายในและภายนอกต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาคนพิการทีมชาติไทย สู่ความเป็นเลิศให้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมพร้อมกับมหกรรมกีฬาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าตามแผนวิสาหกิจการกีฬาแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อสร้างความสมัครสมานสามัคคี และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจแก่ประเทศชาติ ต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ
3. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

เพื่อให้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ลักษณะการวิจัย การศึกษานี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Qualitative Case Study) โดยเน้นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากแหล่งข้อมูลหลัก ได้แก่

การสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อให้เข้าใจบริบท ปัจจัย และความสัมพันธ์เชิงระบบของการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ

2. กลุ่มเป้าหมายและวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 20 คน ถูกคัดเลือกโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเทคนิคลูกโซ่ (Snowball Sampling) เพื่อเข้าถึงบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนากีฬาและกีฬาเยาวชนคนพิการ มีรายละเอียดดังตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2 ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

ตารางที่ 1 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
1. ผู้ฝึกสอนนักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทย	5
2. นักกีฬาเยาวชนคนพิการทีมชาติไทย	9
รวมทั้งสิ้น	14

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

ตารางที่ 2 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	จำนวน (คน)
ผู้บริหารระดับสูง	
1. ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากีฬาเป็นเลิศ การกีฬาแห่งประเทศไทย	1
2. ผู้อำนวยการฝ่ายวิทยาศาสตร์การกีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย	1
3. ประธานคณะกรรมการพาราลิมปิกแห่งประเทศไทย	1
ระดับปฏิบัติการ	
4. นายกสมาคมกีฬาคนพิการแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	1
5. นายกสมาคมกีฬาเยาวชนแห่งประเทศไทย	1
6. นายกสมาคมกีฬาเยาวชนคนพิการไทย	1
รวมทั้งสิ้น	6

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลถูกเก็บจาก 2 แหล่ง ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้ (Pilot Test) เพื่อปรับปรุงความชัดเจน

การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ศึกษาจากแหล่งข้อมูลรอง เช่น รายงานภาครัฐ บทความวิชาการ กฎหมาย และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ใช้แนวทาง Thematic Content Analysis โดยมีขั้นตอนดังนี้ การจำแนกรหัสข้อมูล (Initial Coding) แยกข้อความออกเป็นหน่วยข้อมูลย่อย และกำหนดรหัส (Codes) ที่สะท้อนสาระสำคัญ การจัดกลุ่มหัวข้อ (Theme Identification) รวมกลุ่มรหัสที่มีเนื้อหาคล้ายกันเพื่อระบุธีมหรือประเด็นหลัก (Themes) การสังเคราะห์เชิงระบบ (Systemic Synthesis) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างธีมต่าง ๆ โดยใช้กรอบแนวคิด SDGs, Business Ecosystem และแนวคิดกลยุทธ์องค์กรในการตีความ และจัดทำแผนภาพสรุป

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงแนวทางของ Lincoln & Guba (1985) ซึ่งประกอบด้วย Credibility ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) และใช้ผู้ร่วมวิจัยมากกว่าหนึ่งคน (Peer Debriefing) Transferability อธิบายบริบทของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อื่นสามารถประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่นได้ Dependability บันทึกขั้นตอนวิจัยและการตัดสินใจในการวิเคราะห์ไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร Confirmability จัดเก็บข้อมูลต้นฉบับ เอกสาร และบันทึกทั้งหมดไว้อย่างโปร่งใส เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้โดยผู้ประเมินอิสระ

ผลการวิจัย

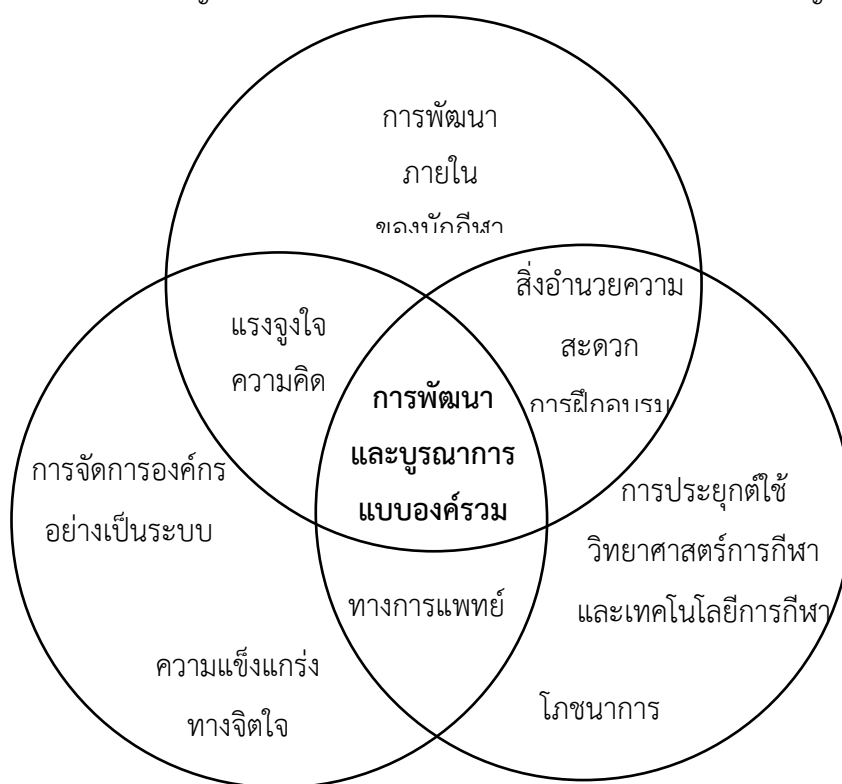
1. ด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ คือระบบสนับสนุนยังไม่ครบถ้วนและไม่ต่อเนื่อง ทั้งด้านงบประมาณ สวัสดิการ อุปกรณ์ และบุคลากร สถานที่ฝึกซ้อมไม่ได้มาตรฐาน อุปกรณ์ไม่ทันสมัย และไม่เสมือนจริง ทำให้จำกัดศักยภาพขาดบุคลากรฝึกสอนที่มีความรู้ความเข้าใจในตัวนักกีฬาคนพิการอย่างแท้จริง แผนพัฒนาไม่มีความต่อเนื่อง และไม่มีการวิเคราะห์จุดอ่อนเพื่อปรับปรุง ความสอดคล้อง ทุกเสียงยืนยันว่า ปัญหาหลักมาจากข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและการสนับสนุนรอบตัวมากกว่าศักยภาพของตัวนักกีฬาเอง

2. ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ คือ ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากการบูรณาการทั้งในและนอกตัวนักกีฬา ได้แก่ ปัจจัยภายนอก แผนพัฒนาระยะยาว สนามฝึกมาตรฐาน อุปกรณ์ทันสมัย บุคลากรฝึกสอนคุณภาพ วิทยาศาสตร์กีฬา และการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ปัจจัยภายใน ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความมุ่งมั่น แรงจูงใจ และการเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ความสอดคล้อง ทุกเสียงเน้นว่า ต้องมีทั้งแรงผลักดันภายในนักกีฬาและระบบสนับสนุนภายนอกที่ครบถ้วนจึงจะประสบความสำเร็จ

3. ด้านการเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ คือ การพัฒนาสนามฝึกซ้อมให้ได้มาตรฐานสากลและเสมือนจริง วางแผนฝึกระยะยาวที่มีการบันทึกและ

วิเคราะห์ผลอย่างสม่ำเสมอ เพิ่มจำนวนและคุณภาพบุคลากรฝึกสอน พร้อมทั้งใช้เทคนิคและวิทยาศาสตร์การกีฬา เสริมสร้างทัศนคติและจิตใจของนักกีฬาให้มั่นคง เพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการสนับสนุนลดภาระรัฐ ความสอดคล้อง ทุกเสียงมองว่า แนวทางต้องครอบคลุมทุกมิติและเป็นระบบ เพื่อสร้างที่ยั่งยืน และพร้อมรับมือกับการแข่งขันระดับโลก

การบูรณาการกับการสังเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อประมวลเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนักกีฬายิงธนูคนพิการสู่ความเป็นเลิศ ความซับซ้อนของกระบวนการพัฒนานักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย ที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งเพียงลำพังแต่ต้องเกิดจากการประสานกันของมิติสำคัญสามด้านอย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกันอย่างเป็นนัยสำคัญ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การพัฒนาและบูรณาการความเป็นเลิศแบบองค์รวม (Holistic Excellence)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในบริบทของการจัดการกีฬาและความเป็นเลิศจากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการองค์ประกอบหลากหลายด้านซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาศักยภาพนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย โดยผลการศึกษาได้สะท้อนแนวคิดสำคัญของการจัดการกีฬาแบบมีเป้าหมายเพื่อความเป็นเลิศ (High Performance Sport Management) ซึ่งให้ความสำคัญทั้งในระดับจุลภาค

(นักกีฬาและทีมงาน) และระดับมหภาค (ระบบสนับสนุนจากองค์กรและนโยบายสาธารณะ) ประกอบด้วย 3 ประการดังนี้

1. ความสำเร็จของนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทยมิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถส่วนบุคคลหรือการฝึกซ้อมเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการจัดการทรัพยากรโดยรอบไม่ว่าจะเป็นระบบการสนับสนุนด้านโภชนาการ การแพทย์ กีฬาเวชศาสตร์ การสนับสนุนอุปกรณ์ที่เหมาะสม ไปจนถึงการส่งเสริมความเข้าใจในมิติของความพิการ (Disability-Inclusive Sports Management) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ตรงกับโมเดล Athlete-Centered Model ที่เน้นการพัฒนาแบบองค์รวมของนักกีฬาแต่ละราย (Côté & Gilbert, 2009)

2. การจัดการทีมและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในวงการยิงธนูคนพิการจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการปรับตัวกับความต้องการพิเศษของนักกีฬาอย่างแท้จริง ไม่เพียงแต่ในด้านทักษะกีฬา แต่ยังรวมถึงความเข้าใจด้านจิตวิทยา ความเครียดจากการแข่งขัน และแรงจูงใจภายใน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการจัดการกีฬายุคใหม่ที่เน้นการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) มากกว่าการควบคุม ผลการศึกษายังชี้ว่า ความเป็นเลิศของนักกีฬาคคนพิการทีมชาติไทยไม่ได้เกิดจากความพยายามเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมีระบบที่สร้างความคาดหวังในระดับสูง (High Expectations) ที่มาพร้อมกับการสนับสนุนที่เหมาะสมจากสถาบันต่าง ๆ เช่น สมาคมกีฬา, การกีฬาแห่งประเทศไทย และนโยบายภาครัฐที่มีเป้าหมายชัดเจนในการผลักดันนักกีฬาคคนพิการไปสู่เวทีโลก นี่เป็นประเด็นสำคัญในกรอบแนวคิดระบบนิเวศความเป็นเลิศทางการกีฬา (Sporting Excellence Ecosystem) ซึ่งครอบคลุมทั้งการจัดสรรงบประมาณ การฝึกอบรมบุคลากร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

3. การบูรณาการวิทยาศาสตร์การกีฬา (Sports Science Integration) และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการฝึกซ้อมและประเมินผลก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่สอดคล้องกับแนวทางของประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย หรือญี่ปุ่น ที่ได้สร้างระบบสนับสนุนความเป็นเลิศแบบเฉพาะทางสำหรับนักกีฬาคคนพิการ (Specialized Performance Pathway)

เมื่อพิจารณาภายใต้กรอบการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Sports Management) จะพบว่าการพัฒนา นักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศนั้นจำเป็นต้องอาศัย “การจัดการแบบบูรณาการ” (Integrated Management) ซึ่งครอบคลุมทั้งการพัฒนาเชิงกายภาพ จิตใจ สังคม และเทคนิค ควบคู่กับการพัฒนานโยบาย การบริหารจัดการทุนมนุษย์ และการสร้างวัฒนธรรมแห่งความเป็นเลิศในองค์กรกีฬาอย่างยั่งยืน ดังนั้นการอภิปรายผลนี้จึงยืนยันว่าความเป็นเลิศในวงการกีฬาคคนพิการมิใช่เป้าหมายที่เกิดขึ้นได้เพียงลำพัง แต่เป็นผลลัพธ์ของการจัดการที่เป็นระบบ มีเป้าหมาย และมองเห็นศักยภาพของนักกีฬาอย่างรอบด้านในทุกมิติของชีวิตกีฬา

1. การพัฒนาศักยภาพนักกีฬาอิงธนูปิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการในทุกมิติ ทั้งการสนับสนุนเชิงนโยบาย การพัฒนาระบบฝึกซ้อมที่มีความยืดหยุ่นและทันสมัย การเสริมสร้างจิตวิทยาเชิงบวก การลงทุนในเทคโนโลยีการฝึก และการยกระดับคุณภาพของผู้ฝึกสอนอย่างเป็นระบบ จึงจะสามารถส่งเสริมให้นักกีฬาก้าวข้ามข้อจำกัดและไปสู่ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติได้อย่างแท้จริง

2. ความสำเร็จของนักกีฬาอิงธนูปิการจึงมิใช่เพียงผลลัพธ์ของการฝึกฝน แต่เป็นผลรวมของการส่งเสริมจากหลายองค์ประกอบที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ หากสามารถออกแบบการพัฒนาในลักษณะองค์รวมที่ผสมผสานปัจจัยภายในและภายนอกเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นแนวทางสำคัญในการนำพานักกีฬาคนพิการไทยไปสู่ความเป็นเลิศระดับโลกอย่างแท้จริง

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาอิงธนูปิการทีมชาติไทยสู่ความเป็นเลิศ ต้องอาศัยการบูรณาการองค์ประกอบที่หลากหลายทั้งเชิงบุคคล เชิงระบบ และเชิงนโยบาย โดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่ตัวนักกีฬาและบริบทเฉพาะของความพิการ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในทุกระดับตั้งแต่ชุมชนจนถึงระดับชาติ จะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการยกระดับศักยภาพของนักกีฬาคนพิการไทยให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศได้อย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

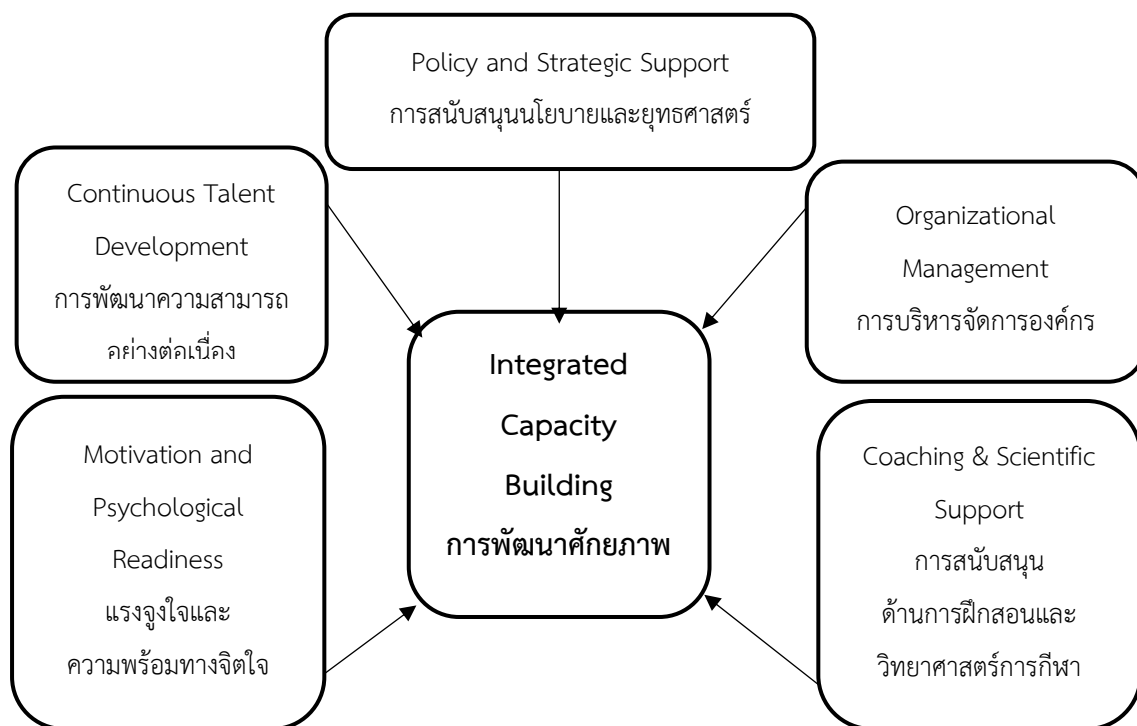
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในระดับชาติ ควรมีการกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนากีฬาคนพิการเป็นวาระแห่งชาติ ที่มีการจัดสรรงบประมาณแบบเฉพาะเจาะจงและต่อเนื่อง เพื่อให้สมาคมกีฬาและสถาบันที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานด้านการคัดเลือก พัฒนา และสนับสนุนนักกีฬา ได้อย่างเป็นระบบ และไม่สะดุด นโยบายนี้ควรมีกรอบชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานการฝึกซ้อม การแพทย์ การฟื้นฟู และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับะ

2. ในระดับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการกีฬาแห่งประเทศไทย ควรกำหนดนโยบายเชิงบูรณาการที่ครอบคลุม การพัฒนาบุคลากรสนับสนุน เช่น ผู้ฝึกสอน นักวิทยาศาสตร์การกีฬานักจิตวิทยาการกีฬา นักโภชนาการกีฬา นักเวชศาสตร์การฟื้นฟู รวมถึงการฝึกอบรมและรับรองคุณวุฒิของผู้ฝึกสอนเฉพาะทางสำหรับะ เพื่อสร้างฐานความรู้และทักษะที่ตอบโจทย์บริบทของนักกีฬาผู้พิการอย่างแท้จริง

3. ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน ควรมีการกำหนดนโยบายระดับจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สนับสนุนให้นักกีฬาคนพิการสามารถเข้าถึงพื้นที่ฝึกซ้อมที่ได้มาตรฐานและเป็นมิตรกับผู้พิการ ส่งเสริมให้สถานศึกษา สถานพยาบาล หรือหน่วยงานที่มีพื้นที่ว่าง จัดสรรให้เป็นศูนย์ฝึกซ้อมกีฬาเพื่อความเท่าเทียม (Inclusive Training Center) เพื่อเป็นแหล่งเพาะบ่มนักกีฬาคนพิการในระดับภูมิภาค

4. ควรมีนโยบายสนับสนุน แรงจูงใจทางสังคม และเศรษฐกิจ เช่น การจ้างงานหลังเลิกเล่นกีฬา ระบบทุนการศึกษาพิเศษสำหรับนักกีฬาคนพิการ และการให้รางวัลในระดับที่เทียบเท่ากับนักกีฬาทั่วไป สิ่งเหล่านี้จะทำให้นักกีฬารู้สึกว่าการอุทิศตนในการแข่งขันไม่ได้ถูกมองข้าม และจะช่วยเพิ่มความยั่งยืนในอาชีพนักกีฬาในระยะยาว ภาครัฐควรขับเคลื่อนการจัดตั้ง สถาบันวิจัยและพัฒนา กีฬาคนพิการ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการวิจัย พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนเชิงนโยบายอย่างมีข้อมูลอ้างอิง การจัดตั้งสถาบันนี้ยังเป็นการแสดงออกถึงความใส่ใจของ รัฐบาลเป็นรูปธรรม การขับเคลื่อนผ่านแนวคิด การพัฒนากีฬาคนพิการอย่างเท่าเทียม (Inclusive Excellence in Disability Sports) ซึ่งเป็นทั้งหลักคิด และแนวทางการกำหนดนโยบายที่ไม่เพียงแต่ สนับสนุนเชิงงบประมาณ แต่ยังต้องส่งเสริมคุณภาพชีวิต มิติทางจิตวิญญาณ และความภาคภูมิใจของ นักกีฬาคนพิการในทุกระดับอย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การพัฒนาศักยภาพแบบบูรณาการ Integrated Capacity Building
(Phannipha Srathongmaew)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับผู้บริหาร สมาคม และผู้ฝึกสอน

1. ผู้บริหารองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดทิศทางการพัฒนาเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนระยะยาว เช่น การจัดตั้งศูนย์ฝึกกีฬาเฉพาะสำหรับนักกีฬาคนพิการที่มี

อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน ควบคู่กับการวางแผนเส้นทางอาชีพนักกีฬาหลังเลิกแข่งขัน เพื่อสร้างความมั่นคงในระยะยาว

2. ควรมีการจัดทำแผนงานบูรณาการร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการหรือมหาวิทยาลัยกีฬาเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ในระดับของสมาคมกีฬา ควรเน้นการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่น เช่น การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม การส่งเสริมให้นักกีฬาได้เข้าร่วมแข่งขันระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่องเพื่อสะสมประสบการณ์และคะแนนจัดอันดับ รวมถึงการมีระบบติดตามความก้าวหน้าของนักกีฬาเป็นรายบุคคล (Individual Development Plan) โดยเฉพาะในมิติของสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและตรงจุด สำหรับผู้ฝึกสอนควรพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สามารถประยุกต์ใช้หลักวิทยาศาสตร์การกีฬาย่างครบถ้วน เช่น การใช้เทคนิคการฝึกแบบ Periodization การประเมินผลการซ้อมและการแข่งขันอย่างเป็นระบบ การสื่อสารแบบบวก (Positive Communication) และการเข้าใจสภาพร่างกาย - จิตใจของผู้ฝึกแต่ละประเภท ทั้งนี้ผู้ฝึกสอนควรมีบทบาทในฐานะ “พี่เลี้ยงเชิงพัฒนา” (Developmental Mentor) มากกว่าการเป็นผู้สั่งการแบบเผด็จการ

3. ควรมีการจัดให้ผู้ฝึกสอน นักกีฬา และเจ้าหน้าที่ ร่วมกันวางแผนฝึกซ้อมแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความรับผิดชอบร่วมกัน และควรเปิดพื้นที่ให้นักกีฬาได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกซ้อมและการแข่งขัน เพื่อให้สามารถปรับกลยุทธ์ได้อย่างยืดหยุ่นตามบริบทจริง

4. ท้ายที่สุด ผู้บริหารสมาคม และผู้ฝึกสอน ควรร่วมกันส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรมุ่งสู่ความเป็นเลิศที่มีความเข้าใจในศักดิ์ศรีของนักกีฬาคอนฟิเคออย่างลึกซึ้ง ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม เพื่อสร้างระบบการพัฒนาศักยภาพที่ไม่เพียงแค่มุ่งเน้นผลการแข่งขัน แต่ยังให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างรอบด้าน และ ยั่งยืนของนักกีฬาแต่ละคนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับนักกีฬายิงธนูคนพิการทีมชาติไทย

1. นักกีฬาควรยึดมั่นในเป้าหมายของตนเอง และมองความพิการไม่ใช่ข้อจำกัด แต่เป็นบริบทที่สามารถพัฒนาและต่อยอดได้ด้วยการเรียนรู้และฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง นักกีฬาที่ประสบความสำเร็จมักมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และไม่ยอมแพ้แม้เผชิญอุปสรรคการมีวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญ นักกีฬาควรบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องของการฝึกซ้อม การพักผ่อน การเรียนรู้เพิ่มเติม รวมถึงการดูแลสุขภาพให้เหมาะสมกับการฝึกฝนและแข่งขันอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะการรับประทานอาหาร การฟื้นฟูร่างกาย และการดูแลสุขภาพและภาวะจิตใจ ควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อเข้าใจการเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างลึกซึ้ง

2. รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการฝึกซ้อม เช่น การใช้ดีโอวีเคราะห์ท่าทาง การติดตามสมรรถภาพร่างกายด้วยแอปพลิเคชัน และการใช้ข้อมูลสถิติเพื่อปรับปรุงผลลัพธ์ของตนเอง

นักกีฬามีความสามารถในการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้ฝึกสอนและทีมงาน อย่างสร้างสรรค์ รับฟังคำแนะนำและสะท้อนความคิดเห็นอย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาตนเอง ควบคู่กับความใฝ่รู้ และพร้อมเปิดใจเรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์ตนเองและผู้อื่น

3. สุดท้าย นักกีฬาคอยมีน้ำใจในจริยธรรม ความมีน้ำใจนักกีฬา และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การเป็นตัวแทนทีมชาติ ไม่เพียงเพื่อชัยชนะ แต่เพื่อเป็นต้นแบบที่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ฝึกสอนอื่น ๆ และสังคมในวงกว้างการเป็นนักกีฬายังธำรงคุณูปการทีมชาติไทยจึงไม่ใช่เพียงบทบาทการแข่งขันเท่านั้น แต่ยังเป็นภารกิจที่เชื่อมโยงระหว่าง ศักยภาพ ความภาคภูมิใจ และการขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความเสมอภาคอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงผสม (Mixed Methods) ที่สามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาผสมผสานกับข้อมูลเชิงสถิติ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถภาพร่างกาย ความถี่ของการฝึกซ้อม หรือผลการแข่งขัน เพื่อยืนยันและขยายผลความรู้ที่เกิดจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ และสร้างแบบจำลองการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ

2. งานวิจัยในอนาคตควรเน้น การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักกีฬาพิการประเภทต่าง ๆ หรือเปรียบเทียบนักกีฬายังธำรงคุณูปการกับนักกีฬายังธำรงคุณูปการปกติ เพื่อให้เห็นความเฉพาะตัวของรูปแบบการฝึก การจัดการศักยภาพ และแนวทางการสนับสนุนที่เหมาะสมในแต่ละบริบท

3. ควรมีการศึกษาผลของการใช้เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์การกีฬา ในการเพิ่มประสิทธิภาพของนักกีฬาพิการ เช่น การใช้อุปกรณ์เสริม การประเมินสมรรถภาพผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม หรือการออกแบบโปรแกรมฝึกซ้อมเฉพาะบุคคล (Personalized Training Programs)

4. ควรมีการวิจัยในเชิงนโยบายกีฬา เพื่อความเท่าเทียม โดยศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ สมาคมกีฬา และองค์กรพัฒนาคนพิการ ในการส่งเสริมระบบนิเวศกีฬาสำหรับผู้พิการ ทั้งในเชิงสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล การสร้างแรงจูงใจ และการสื่อสารสร้างการยอมรับจากสังคม

5. การศึกษาระยะยาวในลักษณะ Longitudinal Study ที่ติดตามนักกีฬาพิการตั้งแต่ระดับพื้นฐานสู่ทีมชาติไทย หรือการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางจิตสังคมหลังจากเข้าสู่กระบวนการแข่งขันระดับนานาชาติ จะเป็นอีกแนวทางที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อวางรากฐานการพัฒนานักกีฬาคนพิการอย่างยั่งยืนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566-2570)*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2567). *การติดตามและประเมินผลการแข่งขันกีฬาวาราลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 17 ณ สาธารณรัฐฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- คณะกรรมการการกีฬา วุฒิสภา. (2567ก). *ทิศทางกีฬาไทย = Sport direction of Thailand*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการการกีฬา วุฒิสภา.
- คณะกรรมการการกีฬา วุฒิสภา. (2567ข). *แนวทางการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- เจริญ กระบวนรัตน์. (2564). *วิทยาศาสตร์การกีฬากับนักกีฬาซีเกมส์และผู้ฝึกสอน*. มุลนิธิซีเกมส์ ครั้งที่ 13.
- Côté, J., & Gilbert, W. (2009). An integrative definition of coaching effectiveness and expertise. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(3), 307–323. doi:10.1260/174795409789623892.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Simbolon, M., Berliana, B., Mulyana, M., Hamzah, A., Sartika, D., & Safitri, N. (2020). The relationship among organizational stressor, social support, and sports performance on athletes achievements. In *Proceedings of the 4th International Conference on Sport Science, Health, and Physical Education (ICSSHPE 2019)* (pp. 152–156). Atlantis Press. doi:10.2991/ahsr.k.200214.042.
- World Archery. (2024). *Archery at the Paralympics*. Retrieved from World Archery – Archery at the Paralympics